

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Aprilis 30-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Mostanság az a' kérdés forogván fenn a' Parlamentumban, hogy a' közönséges költségeket mi módon lehetne kevesíteni, 's erre nézve a' költségeknek külömbkülömb ágai vizsgálás alá vétettetvén, egyebek között az itt következő laistrom is kijött nyomtatásban a' Régens Princz' asztaltartásáról: —

„Az 1815-dik esztendőnek utolsó negyedében (Oktober ' 1-ső napjától fogva Decz. végéig) került: — A' kenyér, vaj, sódor, sajt, és zöldség (kerti vetemény) 6800 — a' hus, hal, és majorság 20500 — a' ser és Cyder-bor (gyümöls-bor) 3500 — a' viasz és fagygyú gyertya 9000 — a' palota' világosító lámpások' készülete 5000 — a' fűszerszámos boltokból való holmik, t. i. bors, sáfrány, olaj, citrom, narants, théa, téj, és téjfel 20500 — bor, 13500 — a' mosás 1500 — fa és szén 6500 — író készületek, tenta, penna, papíros 600 — konyha és egyéb főző edény 2500 — porcellán és üveg edény 1600 — fejer némü 650 — a' Windsori nyári ház 800 — időtöltésbéli költség: 40000 — a' Károlina Kir. Hertzegasszony' számára 17000 — a' kertekre való gondviselés 30000 — holmi adomány költség a' kintstárnál 180 — a' hérért szolgáló Udvariak' fizetése 30,500 — az olyan alsó tselédek' kosztfize-

tése, kiknek a' Princz nem ad asztalt 15000 — a' szolgálatra alkalmatlanná lett tselédek kosztfizetése 8000 — az igen szegény vagy sok gyermekkel megáldott tselédeknek, 's ezeknek özvegyeknek és árváiknak kívántató segedelem 26000 — mind egygyütt 250,000/Fallérban. —

A' Parlamentum' felső házában e' hónap' 8-dikán második versben olvastatott-fel a' Bonaparte' őriztetését illető ministerialis jóvallás, és néminémü vetélkedések után másodikszor is helybe hagyta azt a' voksok' többsége. Többek találkoztak a' Lordok között, kik közzül ki egy ki más jobbítást kívánt volna a' projektomon tétetvni, de tsak a' ministeri jóvallás állott-meg. L. Holland azt kívánta, hogy balasz-szak-el egy kevés ideig az ezen tárgy felett való tanátskozást, 's az alatt kérdezzék-meg a' Királyi Törvényes Birákat, hogy mitsoda itélettel légyenek ők ezen tárgy, tudni il-lik a' Bonaparte' őriztetése eránt: de nem nyerte-meg kívánságát; nem kérdez-tettek-meg a' Birák. A' külömbkülömb beszéllő Lordok között ezek külömböztet-ték-meg magokat legnevezetesebben: —

Lord Holland: — „Protestálok for-maszerént már most másod versben a' Ministereknek azon tudománya ellen, hogy ha valamelly ellenség magát valamelly olyan Hatalmasságnak, a' ki más Hatalmasságokkal szövetségben van, mint fogoly által adja,

mind ezeknek és nem csak annak foglya legyen, a' melyiknek magát által adta, és hogy ő velle, nem csak ennek az egynek, hanem mind ezeknek a' Hatalmasságoknak kívánságok szerint kellessék bánni. Ez egy olyan tudomány, melly a' Státusok' Törvényeinek és Nemzetek' függetlenségének alája ás, 's minden magános Státus' alattvalóinak szabadságára nézve igen veszedelmes. Ha, úgy mond, ez a' Tudomány, azon a' véghetetlen katona hatalmon fundálódik, a' melly különbkülömb Európai Hatalmasságoknál erőt venni látszik, így ez a' magános Státusoknak nem csak az ő belső törvényeiket és függetlenségeket sérti-meg, 's a' különbkülömb Hatalmasságoknak alattvalóit nem csak az ő tulajdon Országlószeikeiknek, hanem a' több Hatalmasságok' Országlószeikeiknek is, bizonyos felvigyázása alá veti. Miért halászunk zavaros vízben (miért árulunk zsákban matskát), 's miért nem mondjuk ki egyenesen: hogy mi Bonapartéval ez után is, ha színtén megszünt is a' hadakozás, mint hadi fogollyal, úgy akarunk bánni? —

Minister Gróf Bathurst: — „A' tisztelt Lord az én szavaimat nem jól értette. Én csak úgy fejeztem ki a' dolgot közönséges módon, hogy azon' különös környúlállásokra nézve, mellyek ezen alkalmatossággal az Európai Hatalmasságoknak egymással való öszszeszövetkezésékben jelen voltak, és azért is, hogy az, hogy Bonaparte magát fogságra adta, az az, ő ellene személyesen tétetett közönséges és egyesített erővel való iparkodásnak következése volt: ötet ezen okokra nézve mind ezek a' Szövetségesek' foglyának kell tartanunk, ennyiben legalább, hogy arra nézve, hogy mi módon kellessék velle bánni, ezek is tehessenek vagy egy szót. —

Lord Landerdale: — „Ez a' dolog nagyon fontos, és a' népek' törvényével nagyon öszsze van szöve-fonva. Sze-

retném én azt tudni, hogy mikor és hol erősített valaha valamely író olyant, a' mit én most a' Minister' szájából hallék. Ha így akartunk bánni az emberrel, legalább nyilvánosságossá kellett volna tennünk a' dolgot, hogy tudhatta volna a' fogoly, hogy mihez tartsa magát. Így talám éppen ő fel se' adta volna magát. Ilyen titkos egygyezések szerint bánni velle, nem igazság. —

Lord Harrowby: — Igaz az, hogy ehez hasonló példát a' népeknek semmi törvényes könyveikben nem találunk soha, akármeddig keressünk, azért, minthogy ehez hasonló szövetség sem volt soha, a' mióta a' világ fenn áll. De egyéberánt, hiszem Bonaparte előtt tudva volt a' Hatalmasságoknak ezen öszszeszövetkezése; 's azt sem mondhatjuk el ő felőlle, hogy akkor, mikor magát által adta, még egészen szabad lett volna az ő tselekedete; nem volt neki már ekkor szabad választása e' kettő között, hogy fel adja-e magát vagy ne'; mivelhogy különben a' Frantzia Országlószeik fogta volna el őtet. Tegyük-fel, hogy a' Watterlooi ütközetben valami Prussus Huszár fogta volna el: megengedtük volna-e mi ezen esetben azt, hogy Prussia egészen csak a' maga tevése szerint bánjon velle? Azért, hogy az ő kezéből a' hatalom kivétetődjön, és hogy azt többé vissza se' kaphassa, egy millió katona állott ki ellene a' síkra, 's a' minden Hatalmasságok' öszszesatolódott iparkodása kényszerítette őtet arra, hogy magát fogságra adja. Mi, ha színtén a' Szövetséges Hatalmasságok közül egyik se' tett volna csak egy szót is a' Bonapartéval való bánásnak módjára nézve, önként lemondani köteleztettünk volna azon Hatalmunkrol, hogy Európának békessé-gére nézve ezen tekintetben valamely hüségelenséget követhessünk-el. —

Lord Holland: — „Mikor Historiai történeteknek előhordásával megigazítani

nem tudjuk tselekedeteinket, örökké azzal mentjük magunkat, hogy a' környűlálások különösök. "

A' Bonaparte' őriztetését illető jóvállásban egy tikkelye az Anglus Ministerek által jóválltatott törvénynek ekképpen van kifejeztetve: — „Minden hajós Kapitány, a' ki Bonapartét a' tengeren valamelly tsajkán, mikor ez éppen el akar süjyedni, megtalálja, 's őtet a' maga hajójára felveszi, halálos büntetés alatt köteleztetik, őtet Szent Ilo na szigetére, vagy arra a' helyre, a' honnét ő ekkor jött, vissza vinni. — Ezen tikkelyről azt mondotta Lord Lauderdale, hogy ez így nem jó, és ekképpen kell megjobbitani: — „Minden hajós Kapitány, vagy más akár ki, a' ki Bonapartét a' tengeren találja, minden büntetéstől ment leszen, ha őtet valahol, a' hol jónak fogja találni, valamelly Britannus tisztviselői karnak, bona fide, által adja. — Nem erőssítette meg a' feiső ház ezt a' megjobbitó jóvállást; úgy hagyta a' tikkelyt, mint a' Ministerek megirták.

Szent Ilo na szigetéről újabb tudósításokat vettek a' Londoni újságírók, melyekben az a' beszéd, hogy az Anglus strázsá Bonapartéra reá lőtt's a' többi, már most ilyen fordítással adattatik elő: — Az egész dologban, úgy mond, igaz ennyi, hogy a' strázsá Bonapartét és a' kíséreit a' kiszabott határon kívül lépni látván, utánnok kiáltott, 's látván hogy vissza nem térnek, magá is nagy sebességgel utánnok futott, de megbottlott és elbukott. A' nagy esésközben a' puskája' veszszeje kiesvén, mikor ezt vissza dugta, azt gondolta Bonaparte, hogy a' katona a' puskáját tölti, hogy őtet meglőjje, a' mellyért el is árulta őtet. Így kerekedett az egész beszéd. Hozzá adják azt is, hogy a' Kormányozó meg vizsgálattván a' dolgot, úgy világosodott ki, hogy meg sem volt töltve a' katona' puskája. — Költeménynek látszik lenni az egész dolog.

Frantzia Ország.

Mikor a' Pairek' kamarája a' Követek' kamarájának azon határozását, hogy a' Constitúciónak tartása ellen, a' Követek' kamarájának tagjai ne minden esztendőben, hanem tsak öt esztendő múlva változzanak, vissza vetette, egy megjegyzésre méltó beszédet intézett Gróf Pastoret a' Pairekhez. A' következő szavakon végezte beszédét: —

„Mi, úgy mond, nagyon távol vagyunk attól az időtől, a' melyben egy nevezetes Historicus azt erőssítette volt, hogy a' Királyság és Szabadság egygyütt fenn nem állhatnának. Ezek soha nem voltak szorossabb egygyességben, mint most nálunk vagynak. Ugyvan; a' Királyság nálunk a' szabadságnak teremőjévé lett. Melly sok szerentséltenség jött Frantzia országra, az óta, hogy a' Királyság felfordított! Híjába látszott a' bűn egy időtskéig a' maga czélja felé közelíteni. Híjába láttattunk mi a' rendnek és igazságnak néminémü képzeleteihez vissza térni; mert a' minden elnyelő fejtelenség ismét felnyitotta a' maga torkát, újabb áldozatoknak elnyelése végett. —

„A' mi Constitúciónk reánk nézve az a' minket kedvesen fogadó haza, a' melyhez minden intézeteinknek, vallásunknak, szokásainknak, és szabadságunknak ily sokáig tartott hajótörései után kikötöttünk. Akarjátok-e, hogy ezen rév part mellett tsendesen kinyűgödhassuk magunkat? Kivánnjátok-e, hogy a' bizodalom gyarapodjék, 's a' hitel megerőssödjék? Betsüljétek meg a' Constitútiótokat. Akarjátok-e, hogy a' kereskedés bátorságos lábba állhasson, 's a' szorgalmatoskodás gyümölsöt teremjen? Betsüljétek meg a' Constitútiótokat. Akarjátok-e, hogy sebeitek begyógyúljanak, a' nállunk uralkodó egyenetlenkedések megszűnyenek, hogy minden Frantziák egy gondolatra álljanak, úgy, a' mint a' magok Királyok' eránt való szeretetben minnyájok

megegygyeznek? Betsüljétek meg a' Constitútziótokat. Ne gondolja azt senki, mint ha én ez által azt akarnám mondani, hogy a' Constitúción soha ne lehessen 's ne kelljen semmi változtatást tenni. Nagyon távol van tőlünk ez a' vélekedés. Hanem csak azt akarjuk jelenteni, hogy a' thronus kebelünkben van; az ezen ülő Fejedelem vigyáz a' mi jussainkra és szükségainkra; tölle kell azt várnunk, hogy azon szempillantatokat észbe vegye, a' midőn a' mi Constitúciónkon valamely változtatást tenni szükséges lesz. Még a' mi második öszszegyülekezésünk sem végződött el az óta, hogy ezen Constitúziókat a' Királynak köszönhetjük. Egy népnek sem voltak régiebb 's az ő szokásaihoz alkalmasabb intézetei ezen revolúzió előtt, mint nekünk; mind ezeket sok századok szentelték vala meg; némelyek éppen a' Monarkhia' böltsőjéből vették vala származásokat. És ha ama' mindenkor keserves, gyakran csak rágalmasból származott szemrehányások, mellyekkel a' Frantzia nemzeti character t gyaláznai szokták, némelykor nem is éppen minden fundamenton nélkül valók: így éppen ezen változóság által, a' mellyet szemünkre hánynak, kell, ennyi hánykodások 's politikai szelveszek után, a' mi intézeteink' változás nélkül valóságának, még szükségesebbé téteteni. Állandóság kívántatik nekünk; ebben áll egész boldogságunk. Minden emberi nagy intézeteknek 's nemzeti alkotmányoknak két erős gyámola van, a' mellyekre elmulbatatlanül szükségek van, tudni illik: az idő és tapasztalás. A' Pairek' kamarájának biztossága tehát (melynek nevében Gróf Pastoret ezt a' beszédet tartotta) úgy itél, hogy a' Követek' kamarájának határozását el nem fogadhatja.

A m é r i k a.

Spanyol országból nem soká ismét 14,000 emberekből álló fegyveres sereg fog elevezni Amerikába, hogy a' Morillótól elkezdett munkát, az elpártolt Spa-

nyol tartományoknak az anya országhoz való visszatérítettését, folytassa.

Rio-Janeiróból Jan. 23-ikán írták, hogy a' Brasiliai Udvar is 6 Linea-hajóból álló expeditiót küldött el ugyan ezen célra a' Rio Janeiroi kikötőhelyből, a' Terra Fermai partokhoz a' Rio Grande' öblibe.

Hyslop nevű Anglus kereskedő Karthagenában, kiről azt tartják, hogy azoda való insurgensekkel egygyetértésben lett volna, és a' ki Karthagenának meggyetetésékor Generális Morilló által elfogtattott, ugyan ott megítéltetvén, bűnösnek lenni találtatott: de, mint mondják, nem ölette meg őtet Morilló, hanem Spanyol országba küldötte, hogy azt tselekedje véle maga a' Király, a' mit jobbnak fog tartani.

Az Aprilis 2-dikán költ Madridi újságban ilyen történet beszéltetik elő: — Egy valami 18 és 20 esztendő között lévő, közép növésű, barna színű, fekete szemű leányzó, kék felső ruhában, kásztorszörkalappal, a' múlt November' 4-dik napján Valadolid városában egy vendégfogadóba bészállott. Portugalliai és Galliziai korts nyelven bészélt, írni alig tudott valamit. Volt egy Pedro Romeró nevű legény is véle, a' kivél, mint mondotta, Portugallianak Chaves nevű városából jött, 's a' kit, mint alább meglátszik, elhíttetett vala, hogy ő a' Spanyol Királynak 7-dik Ferdinandusnak valami húga volna, az ő pártfogásához just tartana, 's ez a' környülállás, majd annak idejében még neki (Romerónak) is hasznos fogna lenni. A' fogadósnak igen különösnek tétzvéni lenni ez a' beszéd, jelentést tett a' Politizai Előljáróknak; ezek is figyelmetességre méltónak lenni itélték azt; tehát a' Corregidor egy pár Alcades (Politizai Biztost) egy estve maga mellé vett, 's puhatolódni a' fogadóba ment, hanem a' leányzó már ekkor elnyugodva lévén úgy itélt a' Corregidor, hogy, mint a' Ferdinandus

húga, megérdemel annyi tiszteletet, hogy azon éjtzaka ne költsék-fel. Tehát tsak más nap reggel beszélhettek velle, még pedig olyan nagy tartózkodással ekkor is, a' milyent egy ily nagy familiából való személynek méltósága kívánt. A' leányzó minden eleibe tétetett kérdésekre való feleleteit ezen szókön végezte: — „*En a' 7-dik Ferdinandus' húga, vagy unokája vagyok.*“

„Azonban semmi jeleit nem tudta mutatni felséges származásának; a' beszéde is szembetűnő durvaságot bizonyított; végezetre egészen elárulta magát az által, hogy mind jobbanjobban kezdett félelmesülni. A' hír elterjedvén, az újságonkapóknak sokasága is eltelte az utzát. A' Politziai tisztviselők ugyan, végtére semmit sem kételkedtek azon, hogy egy Királyi vérből való kisaszszony helyet tsak valami szerentsekisértővel legyen dolgok, hanem még is, hogy a' sokaság előtt igen nagy lármát ne csináljanak, ekkor tsak valami olyan helyre tétették a' leányt, a' honnét telyességgel el ne szökhessék, hanem egyébránt tovább is egész betsülettel bántak velle. Azonközben másod versben is kérdőre vonattván] a' szép személy, 's kétségkívül nem mérészelvén a' tisztviselőket tovább is jádtzodtatni, ilyen vallást tett magáról: — „Az ő neve *Fernandes Mária*, az apja, *Don Arias Francesco*, Portugalliában *Oporto* városabéli adószedő, a' ki őtet nem az ő tettése szerént való emberhez akarván feleségül adni, és ő nem engedelmeskedvén, attol a' *Santiagoi* apáztaklastromba vitetett, a' honnét tiz hónapok után egy ifiu embernek segedelmével, a' ki néki inkább tettzett, miut az, a' kinek apja akarta adni, egy lajtorja által kilopattatott 's azután a' szüléinek haragjától felvén, tsak egyedegyedül útnak indúlt, 's magát a' jó szerentsére bizván, *Chaves*ig érkezett, itt *Romero Pedró*val megesmerkedett, kivel elhitette, hogy ő *Mária Isabella*, a' 7-dik *Ferdinandus* Király' húga

légyen, 's most éppen *Madrid*ba a' bátyához útozzék.“

Romero könnyen réá engedte magát beszélteni arra, hogy velle egygyütt *Madrid*ba jöjjön, de már most, minekutánna másokkal egygyütt *Romero* is által látta, hogy mit követett-el, ő sem kíván egyebet a' leánnyal egygyütt, hanem tsak szabadságot kérnek, hogy oda a' honnét jöttek ismét vissza mehessenek.“

„A' Biztosok ezen vallás-tételt írásba vévén, azt a' leány által 's a' fiu által is aláíraták, 's a' Ministeriumnak által adták. Ez azt a' Király' eleibe terjesztette, ki is a' *Fernandez Mária* ifuságának 's nemének gyengeségét tekintvén, az ő bünet, hogy a' Királyi familiának nevével így visszaelni bátorzkodott, megbotsátani méltóztatott, megparantsolván az első Politziai Biztosnak, hogy haladék nélkül írjon *Oportoba* a' leány' apjához, 's adja tudtára, hogy a' leányát, minekutánna minden reátétetett költségeket megfizetend, vitesse haza 's vegye ismét atyai gondviselése alá, a' leányt pedig addig, míg az apja elvitetné, olyan helyre tétette, hogy semmi külső személyekkel ne lehessen semmi közösülése. —

De későbbi tudósítások szerént nem tsak a' kísült, hogy a' leány a' maga Portugalliából való elszökését is egészen hazugszinbe öltöztetve adta elő, hanem egyéb tekintetben is oly esztelenül és vakmerő bátorsággal beszéllett azután is, hogy bészárva tartották, hogy végezetre azt hozták-ki mind ezekből, hogy meg van az elméje háborodva, 's muthogy *Oportoból* sem jött senki utánna, nem is irtak semmit: tehát a' Spanyol Országlószék a' leány által okoztatott minden költségeket megfizetett, őtet pedig a' bolondok' házába záratta, 's a' történetet azért, hogy, ha talám tsakugyan találnának a' leánynak valami atyafiai lenni, ezek azt megtudhassák, a' *Madridi* újságban közönségesse tétettetni, megparantsolta.

Olasz Ország.

Romában mind azok az idegenek, kik a' nagy héti-czeremoniákon jelen lenni kívántak, a' magok Udvaraiknak itt lévő Követeik által, passusaiknak előmútatása meliatt, béhótsáttatásra való czédulát szerezni köteleztettek magoknak. Az ott-honniak pedig, a' Kormányozónak Cancelláriában köteleztettek magokat hasonló czélra nézve jelenteni.

A' Szent Szék tudtára adatta közönséges végzés által az eretneknyomozó Székeknek, hogy az előttök előforduló perekben a' Torturának ne vegyék hasznát. Ez végzésről a' Romában lévő Spanyol és Portugallus Ministereknél is hivatalszerént való jelentést tétetett a' Pápa Cardinalis Státus-Cancellarius.

Az idegen könyveknek a' Pápa' tartományaihoz való kiszoríttatásokra, kivált a' mellyek politikai tárgyakat foglalnak magokban, nagy gondot fordít a' Szent Szék. A' Romában lakó Spanyol familiának panaszára is megtiltotta és elvetette az Ország-lószerk azt a' Német nyelvről Olaszra által fordíttatott munkát, melyben azok a' történetek adattattak elő, mellyek a' 4-dik Károly Király' lemondását okozták, vagy magok után vonták. — Ezt a' Királyt nagyon kínozza a' kösvény; a' Békesség' Fejedelme is sokáig betegeskedett, de már gyógyúl. Erről azt irták nem régen Spanyol országol, hogy minden ott lévő jószágait kotyavetyélik. — Nem régen azt is hírelték volt, hogy ez az idősb Királyi familia, nem soká' ismét vissza fogna menni Spanyol országba, de nem valószínűsült meg a' hir.

V e l e n t z e.

Ő Császári Kir. Felsége ezen városta' az itt lévő lakosoknak ezer áldásaik között April. 17-dikén délután elhagyván, Treviso és Belluno városaikon által, útját Triest felé vette, a' hova 30-dikban megérkezni szándékozott.

A' Pármái Hertzegné Mária Ludovika Császári Fő Hertzegaszszony ő Felsége is, ugyan akkor oda hagyván Velentze városát, útját a' maga Státusai felé vette.

Orosz Birodalom.

Az Orosz Birodalombéli Görög Ekleziáknak eddig csak a' régi Tóth nyelven volt az ő Bibliájok kinyomtatattva: hanem már most, minekutánna a' Bibliának gyarapodását tárgyzó Orosz Társaság' a' maga munkájának sikeres voltáról ő Cs. Felségét tudósította volna, meglegedésének jelentése mellett méltóztatott megparantsolni ő Cs. Felsége, hogy a' Biblia az új Orosz nyelven is kinyomtatassék.

B é t s.

Minekutánna az Erdélyi Püspök Rudnay Sándor Titkos Tanácsos Ur ő Excellentiája, a' hitet Renát ő Cs. Fő Hertzegségének kezébe, e' hónap' 14-dik napján letette volna, ezt követte 21-dikben vasárnap napon Bétsben az ő Excellentiája' felszenteltetése is, melly a' Szent István templomában, az ide való Fejedelmi Érsek által, sok fő embereknek jelenlétekben, példás buzgósággal 's igen érzékeny ájtatossággal vitetett véghez.

(Bétsnek folytatása a' toldalekban következik).

April. 27-dikén adtak Szász forint Huszaspénzért 350 1/2 forintot Váltótzédulában.